

«Εκπαίδευση και Έρευνα βασικός μοχλός της Ανάπτυξης»

03 Οκτωβρίου 2026

Προς: Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού · Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής · λοιπούς αρμόδιους φορείς

Θέμα: *PISA 2025 – Από τη διάγνωση στην αλλαγή μέσα στην τάξη. Προτάσεις της ΠΡΩ.ΠΑΙΔΕΙΑ.*

Τα αποτελέσματα του PISA 2025 έχουν αναλυθεί επαρκώς. Οι αναλύσεις καταλήγουν σε ένα κοινό όραμα: μετάβαση από την αποστήθιση στη λειτουργική γνώση, δηλαδή στο τι μπορεί να κάνει ο μαθητής με όσα γνωρίζει. Το όραμα, ωστόσο, δεν έχει μεταφραστεί ακόμη σε κάτι που ο εκπαιδευτικός μπορεί να εφαρμόσει αύριο το πρωί στην αίθουσα. Η ανάγκη είναι εμφανής: περίπου οι μισοί μαθητές βρίσκονται κάτω από το βασικό επίπεδο επάρκειας (επίπεδο 2), ενώ περίπου το 35% των αποφοίτων Γυμνασίου λαμβάνει απολυτήριο με άριστα. Ο βαθμός και η πραγματική γνώση έχουν αποκοπεί.

Η ιστορία δείχνει και τον κίνδυνο. Προηγούμενες προσπάθειες (PSSC, μεταρρύθμιση Αρσένη, πρώτη περίοδος πολλαπλού βιβλίου) εφαρμόστηκαν για λίγα χρόνια και εγκαταλείφθηκαν, επειδή δεν είχε εξασφαλιστεί η υποστήριξη όσων καλούνταν να τις υλοποιήσουν. Για να μη χαθεί η ευκαιρία έως το PISA 2029, προτείνουμε:

- 1. Σαφές διδακτικό πρωτόκολλο για την τάξη.** Η κατανόηση κειμένου να καταστεί οριζόντια δεξιότητα· το μαθηματικό πρόβλημα και το φυσικό φαινόμενο να λειτουργούν ταυτόχρονα ως άσκηση γλωσσικής και επιστημονικής κατανόησης. Προτείνεται τουλάχιστον ένα δίωρο εβδομαδιαίως ανά γνωστικό αντικείμενο, ως αυτοτελής μαθησιακή πράξη: στην πρώτη ώρα διδάσκονται οι νέες έννοιες και στη δεύτερη εφαρμόζονται από κάθε μαθητή με Φύλλο Μικρής Εργασίας, χωρίς υποχρέωση εργασίας εκτός σχολείου. Οι ελλείψεις που αναδεικνύονται οδηγούν σε ενισχυτική διδασκαλία ή πρόσθετη στήριξη. Η υποδομή υπάρχει ήδη: Νέα Προγράμματα Σπουδών, πολλαπλό βιβλίο και περίπου 1.100 εξοπλισμένα Εργαστήρια Φυσικών Επιστημών στα Λύκεια.
- 2. Συστηματική επιμόρφωση και έτοιμο εκπαιδευτικό υλικό.** Όχι σύντομη εξ αποστάσεως ενημέρωση, αλλά επιμόρφωση με εφαρμογή του υλικού και της μεθοδολογίας, ετήσια ή εξαμηνιαία και μετ' αποδοχών.
- 3. Προστασία του διδακτικού χρόνου και σωστή ανάθεση μαθημάτων.** Το όριο των 114 δικαιολογημένων απουσιών ετησίως (περίπου 15% των 750 διδακτικών ωρών) πρέπει να κατανέμεται ανάλογα με τις ώρες κάθε μαθήματος· διαφορετικά ένα μονόωρο μάθημα μπορεί να διδαχθεί ελάχιστα ή και καθόλου. Τα μαθήματα να ανατίθενται κατά προτεραιότητα στις αντίστοιχες ειδικότητες, ιδίως στα μικρά, νησιωτικά και ορεινά σχολεία, με αναθεώρηση της ομαδοποίησης ειδικοτήτων (π.χ. ΠΕ02) που επιτρέπει τη διδασκαλία μαθημάτων από μη ειδικούς.

4. **Συνθήκες που επιτρέπουν διδασκαλία.** Μείωση του ανώτατου αριθμού μαθητών ανά τμήμα από 25–27 σε 22–24, με δεδομένη την ανομοιογένεια του γνωστικού και κοινωνικοοικονομικού υποβάθρου. Σταδιακός σχεδιασμός μεγαλύτερων σχολικών μονάδων, π.χ. με συγχώνευση όμορων σχολείων, με γραμματεία, μόνιμο εκπαιδευτικό και βοηθητικό προσωπικό, εργαστήρια και χώρους άθλησης· αυτό ευνοεί και τη μεγαλύτερη κοινωνική ανάμειξη των μαθητών.
5. **Αξιολόγηση που επιβραβεύει τη σκέψη και επαναπροσδιορισμός της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.** Η υποχρεωτικότητα δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως υποχρεωτική διέλευση, αλλά ως δέσμευση του σχολείου να εξασφαλίζει βασικές ικανότητες σε όλους: κατανόηση κειμένου, έλεγχο πληροφορίας και πηγών, απλούς υπολογισμούς, τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων. Η βαθμολόγηση και η αξιολόγηση πρέπει να αποτυπώνουν την πραγματική επάρκεια και να συνδέονται με στήριξη των μαθητών που τη χρειάζονται.
6. **Ισόρροπη ηλικιακή σύνθεση του εκπαιδευτικού δυναμικού.** Στο Γυμνάσιο μόλις το 1,4% των εκπαιδευτικών είναι κάτω των 30 ετών και περίπου το 55% είναι 50 ετών και άνω· στην Πρωτοβάθμια περισσότεροι από τους μισούς είναι 50+. Το ζητούμενο δεν είναι η αντικατάσταση της εμπειρίας, αλλά ο συνδυασμός της με τις νέες παιδαγωγικές προσεγγίσεις, τις ψηφιακές τεχνολογίες και την τεχνητή νοημοσύνη.
7. **Συναίνεση πριν από την εφαρμογή.** Καμία αλλαγή δεν επιβιώνει χωρίς την ανταπόκριση της εκπαιδευτικής κοινότητας. Προτείνουμε θεσμικό διάλογο με εκπαιδευτικούς, γονείς, πανεπιστήμια και κοινωνικούς φορείς και σύνδεση των αιτημάτων των εκπαιδευτικών (διορισμοί, μονιμοποιήσεις, μικρότερα τμήματα, επιμόρφωση) με την ανάληψη ευθύνης για το νέο διδακτικό πλαίσιο: χρηματοδότηση από το Υπουργείο και διάθεση συνεργασίας από τους εκπαιδευτικούς.

Ο επίσημος στόχος να βρεθεί η Ελλάδα μέχρι το 2030 στο ανώτερο 25% της Ευρώπης στις βασικές δεξιότητες είναι εφικτός μόνο αν το PISA αντιμετωπιστεί ως συνέπεια μιας ουσιαστικής αλλαγής και όχι ως στόχος «προετοιμασίας». Η πραγματική δοκιμασία είναι η καθημερινή σχολική αίθουσα. Η ΠΡΩ.ΠΑΙΔΕΙ.Α. διαθέτει συγκεκριμένα παραδείγματα εκπαιδευτικού υλικού (Παράρτημα) και είναι στη διάθεση των αρμόδιων φορέων για κάθε περαιτέρω συνεργασία.

Το πλήρες κείμενο των θέσεων και τα λοιπά σχετικά κείμενα μπορούν να βρεθούν στο σύνδεσμο: <https://prwpaideia.eu/wp/pisa-2025-symperasmata-theseis-protaseis/>

Ο Πρόεδρος

Ομ. Καθηγητής Νικόλαος Μ. Σταυρακάκης

Ο Γραμματέας

Γεώργιος Οδ. Ζησιμόπουλος

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

Γραφείο Πρωθυπουργού

Πρωθυπουργός / Γραφείο Πρωθυπουργού

Αντιπροεδρία της Κυβέρνησης / Γραφείο Αντιπροέδρου

Γραφείο Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης και μέσω της Γενικής Γραμματείας Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων

Πολιτική Ηγεσία Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Υπουργός Παιδείας

Γραφείο Τύπου Υπουργείου

Γραφείο Υφυπουργού (Αρμόδιου για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση & Ειδική Αγωγή / Νικόλαος Παπαϊωάννου)

Γραφείο Υφυπουργού (Κωνσταντίνος Βλάχης)

Γενική Γραμματεία Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης & Ειδικής Αγωγής

Διαρκής Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων της Βουλής

Γραμματεία Επιτροπής

Επιτροπή Εθνικού Διαλόγου για το Εθνικό Απολυτήριο & τη Νέα Αρχιτεκτονική του Λυκείου

Γραμματεία / Διοικητική Υποστήριξη Επιτροπής Εθνικού Διαλόγου

Πρόεδρος της Επιτροπής (Πρύτανης Πανεπιστημίου Πειραιώς, Καθηγητής Μιχάλης Σφακιανάκης)

Γραφείο Πρυτανείας ΠΑ.ΠΕΙ.

Εισηγητική Επιτροπή / Ομάδες Εργασίας για το Νέο Υπουργείο & τη Διοικητική

Αναμόρφωση

Γενική Γραμματεία Υπουργείου Παιδείας (Γενικός Γραμματέας / Γραμματεία)

Πρόεδρος Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) / Συντονιστές Εισηγητικών Επιτροπών

Γραμματεία ΙΕΠ

Γραφείο Προέδρου ΙΕΠ

Συνδικαλιστικοί & Ακαδημαϊκοί Φορείς Εκπαίδευσης

ΔΟΕ (Διδασκαλική Ομοσπονδία Ελλάδας)

ΟΛΜΕ (Ομοσπονδία Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης)

ΠΟΣΔΕΠ (Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Διδακτικού & Ερευνητικού Προσωπικού)

Αρχηγοί Πολιτικών Κομμάτων (Γραφεία / Κινοβουλευτικές Ομάδες)

Νέα Δημοκρατία

ΣΥΡΙΖΑ - Προοδευτική Συμμαχία

ΠΑΣΟΚ - Κίνημα Αλλαγής

ΚΚΕ

Ελληνική Λύση

Νέα Αριστερά

Νίκη

Πλεύση Ελευθερίας

Υπουργείο Ανάπτυξης (Ηγεσία)

Υπουργός / Γραφείο Υπουργού

Γενική Γραμματεία Ιδιωτικών Επενδύσεων & ΣΔΙΤ

πρω. παιδεία
πρωτοβουλία για παιδεία και ανάπτυξη

Γενική Γραμματεία Εμπορίου

Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ - πρώην ΓΓΕΤ)

Γραφείο Γενικού Γραμματέα

Πρωτόκολλο / Γραμματεία

Επιτροπή Έρευνας και Τεχνολογίας της Βουλής

Γραμματεία Διαρκών / Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Γραφείο Υπουργού

Γραφείο Υφυπουργών / Γενικού Γραμματέα

Γενική Διεύθυνση / Πρωτόκολλο

Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Γραφείο Υπουργού

Γραφείο Τύπου / Επικοινωνία

Γενική Γραμματεία Οικονομικής Πολιτικής

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Γραφείο Υπουργού

Γραφείο Γενικού Γραμματέα Ενέργειας & Ορυκτών Πρώτων Υλών

Γραμματεία / Πρωτόκολλο